

**Jubileusz 135-lecia ruchu muzycznego
na Pomorzu Nadwiślańskim i Ziemi Chełmińskiej
i 90-lecia Oddziału Pomorskiego
Polskiego Związku Chórów i Orkiestr w Toruniu**

(Toruń, 23–24 czerwca 2002 r.)

W dniach 23–24 czerwca br. odbyły się w Toruniu uroczystości jubileuszowe 135-lecia ruchu muzycznego na Pomorzu Nadwiślańskim i Ziemi Chełmińskiej oraz 90-lecia Oddziału Pomorskiego Polskiego Związku Chórów i Orkiestr w Toruniu.

Pod opieką medialną „Nowości” i Radia *Pik* zarząd przygotował wiele imprez bogato wypełniających program obchodów, którym przyświecało motto autorstwa ks. prof. Józefa Tischnera: „Przeźren między niebem a ziemią można wypełnić tylko pieśnią”. Uroczystości jubileuszowe rozpoczęły się w sobotę 22 czerwca 2002 r. w Sali Mieszczkańskiej Ratusza Staromiejskiego, gdzie odbyło się seminarium historyczne, podczas którego wykłady wygłosili: dr Jan Belkot z UMK w Toruniu (*Rola amatorskiego ruchu śpiewaczego na Pomorzu Nadwiślańskim w krzewieniu kultury polskiej do 1939 r.*), który odczytał także treść wykładu prof. dr. hab. Józefa Borzyszkowskiego z Uniwersytetu Gdańskiego (*Wkład inteligencji polskiej w Prusach Zachodnich w procesie integracji polskiego społecznego ruchu chóralnego na Pomorzu*) oraz Tadeusz Jarzębski — prezes Oddziału Pomorskiego PZChiO w Toruniu (*Pomorski Związek Śpiewaczy*). Katedralny Chór Chłopięc-Męski *Pueri Cantores Thorunienses* pod dykcją Romana Gruczy wystąpił z krótkim koncertem. Gościem honorowym sesji był syn prof. inż. Alfonsa Hoffmanna, założyciela Ogólnopolskiego Związku Polskich Kół Śpiewaczych na Prusy Królewskie i Warmię — mgr inż. Marian Hoffmann z Warszawy, a w komitecie honorowym zasiadła m.in. prof. dr Anna Nowak z Akademii Muzycznej w Bydgoszczy. Podczas dyskusji mówiono wiele o znaczącej roli ruchu śpiewaczego w życiu kulturalnym i patriotycznym Polski końca XIX i XX w. Wiele słów krytycznych padło pod adresem władz, które w minimalnym stopniu wspierają ruch chóralny i orkiestrowy. Wiele gorzkich słów i uwag dyskutanci kierowali także pod adres pseudodziałaczy. Konkluzją dyskusji był apel do władz, działaczy i melomanów o pozytywne nastawienie do amatorskiego ruchu muzycznego, aby tak wartościowa sfera życia społecznego nie zaginęła. Następnie, także w Ratuszu, odbyło się uroczyste otwarcie okolicznościowej wystawy czasowej pt. *Pamiętki o śpiewactwie toruńskim i pomorskim*, przygotowanej przez PZChiO Oddział Pomorski i Muzeum Okręgowe w Toruniu. Z kolei w Muzeum Etnograficznym zaprezentowały się podczas rewii orkiestry dęte.

Program niedzielnych uroczystości również prezentował się okazale. W Bazylice Katedralnej Świętych Janów ks. bp dr Andrzej Suski sprawował Mszę św. w intencji zmarłych członków różnych zespołów, a dla ruchu muzycznego — o błogosławieństwo Boże w dalszej pracy. Bogatą oprawę muzyczną Eucharystii przygotowały zjednoczone chóry pod dykcją dyrektora artystycznego Zarządu Głównego w Warszawie oraz Oddziału Pomorskiego i jednocześnie członka Zarządu Głównego PZChiO Romana Gruczy. Celebrans w homilii podkreślił znaczenie kultury: „Kultura jest wyrazem wspólnoty, pozostaje w służbie jej i człowieka”, a w szczególności muzyki, wspominając najstarszą zachowaną pieśń *Bogurodzica*, którą ks. J. Wujek nazwał katechizmem. Zachętą do dalszej pracy na niwie amatorskiego ruchu muzycznego były słowa kończące homilię: „Niech Wasza działalność artystyczna i kulturalna będzie duchem, który odnowi oblicze ziemi”. W podziękowaniu za odprawienie Mszy św. T. Jarzębski i R. Grucza wręczyli Ks. Biskupowi laur z lirą i gryfem symbolizujące 90-lecie Związku.

Uwieńczeniem obchodów jubileuszowych był uroczysty koncert w Sali Mieszkańskiej Ratusza Staromiejskiego, który rozpoczął się hymnem państwowym i *Hymnem Pomorza Z. Moczyńskiego* w wykonaniu połączonych chórów i orkiestry pod dyrekcją Romana Gruczy. Tadeusz Jarzębski przedstawił historię ruchu śpiewaczego na Ziemi Chełmińskiej i Pomorzu Nadwiślańskim. W części oficjalnej obchodów jubileuszowych zostali odznaczeni zasłużeni działacze ruchu śpiewaczego. Wojewoda Kujawsko-Pomorski Romuald Kosieniak udekorował odznaczeniami państwowymi nadanymi przez prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej: Romana Gruczę — Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi — Tadeusza Jarzębskiego, Wandę Kowalik i Zdzisława Łęgowskiego oraz Srebrnym — Tadeusza Wodzińskiego i Jerzego Jasińskiego. Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego Waldemar Achramowicz wręczył wszystkim zespołom muzycznym należącym do Oddziału Pomorskiego PZChiO w Toruniu „Kryształowe Liry”. Rada Miasta Torunia przyznała Oddziałowi Pomorskiemu PZChiO Medal Honorowy, który członkom zarządu przekazał przewodniczący Rady Bogdan Major. Prezes Zarządu Głównego PZChiO w Warszawie Władysław Balicki uhonorował Oddział w Toruniu Złotą Odznaką Honorową z Wieńcem Laurowym. Wręczono także Złote, Srebrne i Brązowe Odznaki oraz dyplomy Związku. Okolicznościowe adresy gratulacyjne przekazali przedstawiciele oddziałów PZChiO z wielu rejonów Polski. W części artystycznej uroczystości wystąpiły: Chór Świętej Cecylii z Chełmży, *Canto Grazioso* z Brodnicy oraz toruńskie chóry: *Lutnia*, *Con anima* i Katedralny Chór Chłopięc-Męski *Pueri Cantores Thorunienses*, a także Młodzieżowa Orkiestra Dęta Chełmińskiego Domu Kultury. Pod dyrekcją Romana Gruczy połączone zespoły wykonały m.in.: *Piękna nasza Polska cała*, *Cześć polskiej ziemi* i M.K. Ogińskiego *Polonez „Pożegnanie Ojczyzny”*. Serca słuchaczy podbił szczególnie Chór pielgrzymów z opery G. Verdiego *Nabucco* oraz utwór wykonany na zakończenie uroczystości — Ch. Gounoda *Laudate Dominum*.

Pozostaje żywić nadzieję, że mimo rozlicznych kłopotów pomorski amatorski ruch chóralny i orkiestrowy przetrwa i spotkamy się na jego stuleciu.

Aleksandra Rogalska, Bytom